

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
šte. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Lažnjivi liberalci v Belgiji.

Belgija je slovela od nekdanj kot najbolj srečna dežela; zemlja je rodovitna in izvrstno obdelana, davki so primeroma majhni, prebivalci po večini premožni. Pa tudi to tolikanj srečno in od marsikoga zavidano deželico hoče liberalizem ugonobiti, ker so mu prebivalci preveč katoliški in se nočejo vklanjati Bismarku, kterega liberalci kot svojega malika časté, in ga v kulturni borbi ne podpirati.

Belgijski liberalci so pri volitvah za deželno zbornico ostali v manjšini, ker je ogromna večina prebivalcev iskreno katoliška. Večina katoliška v zboru bi bila še veliko večja, če bi se po mestih, prav kakor pri nas, ne nahajalo mnogo ljudi, ki pravijo sicer, da so katoliški, pa se volitvam ali odtegujejo, ali pa celó s stranko liberalno glasujejo, ker se bojé strahovanja in zasmehovanja stranke liberalne.

Liberalci so se za trdno nadjali, da bodo pri volitvah zmagali oni, zato jih je propad tako silno razsrdil, da so po ulicah razsajali, katoličane napadali in ranili. Ker pa s silo niso nič opravili, hočejo kralja s silovitimi prošnjami pripraviti, da bi volilni red njim na korist premenil sam, ker ni upanja, da bi se to zgodilo v zbornici na postavni način, dokler je večina zborova katoliška. To je konstitucionalnim načelom sicer ravno nasproti, ali liberalci se za ta načela le tako dolgo brigajo, dokler so jim ugodna; kedar so jim pa nasprotna, teptajo jih z nogami in se sprijaznijo celó z najhujšim absolutizmom. Ta vrtoglavost se je celó dopisniku dunajske svobodne muha-

medanke („N. fr. Pr.“) zdela predrzna, ki piše, da je naprednjakom menda v glavi zavrelo, ker hočejo ne zmenivši se za konstitucionalna in parlamentarna načela kralja zaplesti v strankarski boj. Pa kralj tega nikdar ne bo storil, kar mu prisojajo; če mu bodo res po deputaciji razodeli svoje želje, utegne jih kralj odpraviti z izgovorom, da on je prvi državlján, ki mora drugim v izgled spoštovati obstoječe naredbe in postave.

Če bi bili belgijski liberalci vestni in pravični, bi družega ne zahtevali, kakor strogo preiskovanje volitev. Pa predobro vedo, da na ta način nič ne opravijo, ker je večina katoliška. Ta večina bi sicer gotovo zavrgla volitev, o kateri bi se dokazalo, da so se pri nji godile nepostavnosti, da so se volilci strašili, podkupovali in slepili, kakor liberalci sploh trdijo, a oni sami čutijo, da tega dokazati ne morejo, da katoličani niso nič drugače agitirali, kakor liberalci in da bi se morale ovreči tudi vse liberalne volitve, če bi bilo to agitiranje nepostavno. Zato pa skušajo kralja pregovoriti, da bi zbornico razpustil in iz lastne oblasti oklical nov volilen red, po katerem bi brezverna stranka liberalna dospela do večine.

Najglavnejša prememba dosedanje volilne postave naj bi bila ta, da bi se duhovnikom vzela aktivna in pasivna volilna pravica, kar živo pojasnjuje hinavstvo in krivičnost novošegnih liberalcev. Duhovniki v Belgiji so kakor liberalci domačini in svobodni konstitucionalni državljani. V svobodni državi ima vsaka stranka in vsak državlján pravico svoja načela in namene svoje širiti po časnikarstvu, ljudskih

shodih in domačih pogovorih; tedaj se ta pravica tudi duhovnikom ne more in ne sme kratiti. Pa ne samo da imajo duhovniki z drugimi državljani enake pravice, njih razun tega veže še sveta dolžnost večni blagor človeštva pospeševati, kjer in kolikor morejo. Tudi če bi se duhovnikom vzele vse politične pravice, imeli bi dolžnost verne podučevati in napeljevati, da te politične pravice izvršujejo v časni in večni blagor svoj.

Hinavščina novošegnih liberalcev v Belgiji in drugod razodeva se tedaj prav očitno v tem, da niso zadovoljni s svojo svobodo, ampak da hočejo zatreti svobodo vsih, ki drugače sodijo in mislijo. Slobodno jim je biti brezvernim, poročati se civilno; pa to jim ni dovolj; oni zahtevajo, da naj se brezverstvu in civilnemu zakonu po državnih postavah zagotovijo posebne pravice, da naj se svobodno opravljanje službe božje omeji in polagoma čisto zatara. Slobodno jim je voliti brezverne, cerkvi nasprotno poslance, duhovnikom pa hočejo to svobodo vzeti. Slobodno jim je napravljati javne maškerade in zanikarna zbirališča, pa to jim še ni dovolj, marveč zahtevajo, da naj se cerkveni obhodi, procesije in romanje ostro prepovedo, in si na vso moč prizadevajo, da take obhode motijo in zabranjujejo. Kadar solnce pripeka, dobro omenja „Reform“, tožijo liberalci, da se morajo otrokom pri procesiji sv. Rešnjega telesa vsled vročine možgani vneti; letos pa, ko je bilo vreme hladno in oblačno, napovedovali so jim prehlajenje, pljučnico, vnetje vratu, oprsne mreže, drobovja itd.; skušnja teh pritožeb ne opravičuje, pač pa uči,

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Toda čuj, iz kapitola začuje se trombe dolgo doneči don. Kako ta glas skrči marsikako srce! Na pomoč, v boj! pomenja njegov tužni jek.

„Ha, Bog in vsi nebeški prebivalci!“ vskrikne Marij, „ples, krvavi ples se začne. Hunske pošasti se ne bojé razsajajoče narave, ž njo se bratijo! Naj bi jim ona zagodla popotnico v hladno zemljo. Evdora, daj mi čelado, pripni mi oklepje. Tako! Zdaj meč.“

„Oj meč ti moj“, nadaljuje gledaje ga, „oj meč ti mojega očeta, zvesti tovariš, dosti krvi si že okusil, a še je boš.“

Tromba še vedno buči.

„Evdora, zdaj pa z Bogom“, dé, a nehoté se mu prikaže izdajalna solza v očesu.

„Marij, Marij, ah Marij“, viče Evdora, oklenivša se železnega moža z nerazumljivim strahom, „srce se mi krči, jaz te ne pustim, jaz grem s teboj.“

„Evdora, domovina kliče, vojak sluša. Otroče moje, dosti je, pustj me.“

„O mati, drži ga, drži, glej ga, uide mi, — o trdosrdni mož!“

Otrese se je Marij, izpuli se jej iz rok, Evdora omahne. A Marij hitro priskoči, vlovi jo v naročje.

„Oj žena, tebe kličejo slabosti! Honorija, ná Evdoro, moram iti, tudi če se mi srce trga. Drugače ne more biti. Z Bogom Honorija!“

„Z Bogom Marij!“

„Z Bogom mati!“ obrne se proti Digni. Digna se ga oklene, sin se spusti na koleno, blagoslavlja ga poljubi, oči se žaré:

„Pojdi Marij, maščuj očeta, bodi junak!“ Marij poskoči, švigne k Evdori, poljubi jo, Evdora odpre oči, prav tužno se nasmehne rekoč:

„Z Bogom Marij, bodi junak!“

Marij se obrne, otrepi si oko, dvigne ponosno glavo, s krepkim korakom odide hrabri vojniki, na njem rožlja orožje, z enim skokom zasede konja, ter jo vpraši s spremstvom, ki ga je že čakalo, na obzidje h krvavemu plesu.

In nevihta? Vse svoje moči je zdaj razvila. Kako to šumi, kako bobni, doni, kako se žaré bliski, oblaci krožijo in morje divja! Visoko se valé njegovi valovi, gore nãpravljajo se in brezna, a zopet se razsujejo gore in zo-

pet se napolnijo brezna. Morje, burno si! Kaj si se tudi ti zaklelo proti ubozim Oglejčanom, da te ne bodo mogli prebroditi v sili? Zakaj rajši ne razliješ požrešnih valov čez oglejsko ravnino, da požró v svoje brezno hunske divjake, ki sedaj ne meneč se za tvoje šumenje polagoma, dobro vredjeni stopajo k obzidju, da vničijo tvojo hčerko, ponosno zvezdico adrijskih obalov? Vi sivi oblaci, ki visoko plujete nad nesrečnim Oglejem, ah, zakaj ne spustite iz sebe svoje plohade, svoje toče, zakaj bežite proč, saj kmetič se vas ne boji, ne prosi Stvarnika, da bi vas vkrotil, saj poljskih pridelkov mnogo let več ne bo, poteptala so jih hunska kopita! Da, vsujte se nad te barbare, ki nameravajo pokončati delo tisočeriš žuljev, krasno hčerko dolgih stoletij. A kaj, previdnost božja dé: tako mora biti in tako bo.

Rogovi pojo, konji razgetajo, s kopiti bijó ob tla, jezdeci jih komaj kroté. Enomerno koraka pehota, rajde so ozko sklenjene. V velicem kolobaru bližajo se čete mestu, a na zapad obrača se največa sila. Sredi mogočnega oddelka jaha kralj, na strani jezditá Dengiš in Elak, hrabra sinova. Danes hočejo pokazati, kaj velja hunska moč. Na strani proti morju stopajo Sarmatje in Skiti, deloma peš, deloma

da se mnogi brezverski stariši prav nič ne boje otrok svojih pri vsakem vremenu seboj jemati k javnim veseljem in včasih do polnoči z njimi sedeti pod milim nebom ali pa v krčmah z dimom napoljenih in napajati jih z vinom in s pivo, ali pa jim usta mašiti s sladkarijami, da ostanejo mirni. Ker se hočejo liberalci povzdigniti nad Boga samega, zahtevajo, da naj tudi drugi ljudje nimajo nobene vere, ali da naj je vsaj očitno ne kažejo, in si na vso moč prizadevajo vero spodkopavati in naposled čisto zatreti.

Belgijski liberalci vedno kričé, da katoličanstvo je za Belgijo največa nesreča. Pa je li katoliška Belgija za protestantovskimi državami kaj zaostala? Gotovo ne, pač pa jih je v marsikaki zadevi prekosila. Belgija je v kmetijskem, obrtnijskem in umetniškem oziru tako izvrstna, da se druge države in drugi narodi od nje zamorejo marsikaj učiti. In je sedanje katoliško ministerstvo blagostanju deželnemu kaj škodovalo? Prav nič ne, pač pa ga je v mnogih rečeh še pospešilo in vtrdilo. Mir in napredek Belgije zavirala je doslej le liberalna stranka, kateri pa ni za srečo dežele, ampak le za lastno vlado in se ne bo zdrgnila, če vse ljudstvo pogine, da le ona pride do zaželenega vspeha. Katoliško ministerstvo je varovalo tudi samostalnost dežele belgijske proti predrznemu vtikanju pruskega kancelarja v notranje zadeve državne, med tem ko si liberalci na vso moč prizadevajo posnemati nemške kulturoborce v sovraštvu do katoliške cerkve in pridobiti si milost Bismarkovo, če bi tudi Belgija vsled tega morala razpasti in vkloniti se maliku veliko-pruskemu. Toda za trdno pričakujemo, da peščica liberalcev katoličanov ne bo še v kozji rog vgnala in da bo Belgija tudi še naprej ostala kinč in ponos cerkve katoliške.

Kako naj se duhoven peča s politiko?

(Konec.)

2) Druga važna reč so katoliško-politična društva, ktera se ne morejo nikdar dovolj priporočati. Njihove važnosti pač ne taji nikdo; a toži se, da se ne more vzbuditi navdušenje za taka društva, da vzbujena kmalo zopet zaspé, da ljudje niso zmožni za višje reči, da niti

jež; vsak četrti jezdec je moral s konja, preveč je bilo konjikov. Vse skupaj pokriva velik prah, kojega podi razsajajoča burja Huncem, ravno v obraz. Ali to nič ne dé. Če je nevihta Huncu nadležna, tudi Oglejčanu ni ljuba. Toraj hajd naprej!

A na vzhodu? Tudi tam se zberajo Gotov hrabre čete. Tam poskusijo svojo moč. Tudi Salamir in bratje se hočejo skazati, da so junaci, predmestje in pomorsko mesto posesti je njih naloga.

Za streljaj pred mestom vstavijo se Hunci na zapadu. Stenolome pripravijo. Konjiški oddelek plane naprej do okopa, vrže snopovje v okop, pa jo zopet pobriše iz nevarnosti. Marsikateri zvrne se od rimskih puščic zadet v okope v mlakužo. A to nič ne dé, toliko bolje, saj jezdec velja za tri, štiri snope, več da jih pade, prej se napolni okop. Dolgo traja to, a konečno je napoljen okop.

„Zdaj naprej!“ kriči kralj, in pehota se napoti. Trdno sklene se mož k možu, v desni tišči meč, v leví pa vsak visoko nad glavo drži svoj ščit, tako, da je oddelek popolnoma pod streho ščitov, da mu puščice in kamenje nad njega leteče ne škodujejo. In grom gromi, vihar tuli, blisk se bliska in med gromom in

nimajo časa itd. Kdo je prvega in drugega kriv? Ali je tretje in četrto res? — Prazni izgovori! Zadnjič tožili smo, premalo nedelavnosti; to pokaže se posebno tu. Povsod seveda ni mogoče vse; a nekaj se lahko stori. Daniel O' Connel ustanoviti hotel družbo Ircev za emancipacijo katolikov določil je, da mora biti pričujočih pri seji vsaj 10 mož; a ko je pričel prvo sejo, prišlo jih je premalo; sklical je drugo, tretjo; pri četrti bilo je osem oseb. Nevoljen zapusti O' Connel sobo zbirališča in gre na ulice iskat ljudi; naleti na pet seminaristov in jih povabi k zboru; ustavljajoč se prime za ramena in jih potiska pred sabo v sobo, da se more pričeti seja; in glej! — to je začetek družbe, ki se je kmalo razširila čez vso Irijo, ktera je kmalo obsegala skoro ves narod, ktera je večkrat razgnana in ravno tolikokrat zopet zbrana priborila Irceem toliko zaželeno svobodo!

Če pomislimo važnost takih društev, nikakor se ne bodemo vstrašili truda; vsaj brez znoja ni vspeha, brez potú ni medú. Ta društva imajo, da naštejem le glavne reči, imajo reformatičen značaj, njihov nalog je rešiti krščanske principe; ona morajo pripomoči k prenovljenju popačene družbe, morajo jo osvoboditi jarma laži, varanja, materijalizma, „švindelnja.“ Bilo bi preveč, razkazovati potrebnost takih društev in blagodejni vpliv; morda bom pozneje kdaj še o ti reči spregovoril. Vsaka slovenska dekanija morala bi imeti vsaj eno tako društvo, v katerem bi se delalo za pravi duševni napredek narodov, za ohranitev katoliškega duba med ljudstvom, v podučenje, kako naj se drži ob času volitev, v podpiranje časnikov itd. Pokonci toraj, rojaki! storite vse po svoji moči, da povzdignete taka društva; za sluge, ktere si pridobi kdo za tako blage nprave, gotovo bodo vsakemu obilno poplačane.

3) Zelo važen faktor duhovske politike je pa tudi podpiranje pošteno katoliških časnikov. Važnosti njihove učé nas sovražniki; na tisuče listov in lističev izdajajo na beli dan, jih podpirajo na vse mogoče načine, uradno, iz tako zvanega „Reptilienfonda“ itd., prodajajo jih za mal denar, razširjajo med ljudstvo in ž njimi kužijo zdrave misli, npravna načela, vpliv duhovščine. Mi ne smemo zaostati za njimi. Žali Bog! da se zgodi tudi tu toliko premalo; poštenih časnikov tako nimamo preveč, domačega

donom čuje se bojni klic: Atila! Atila! Čete plezajo kot mačke čez nasip. Atila! Atila! bobni kot morsko šumenje iz grl Sarmatov in Skitov, navalujočih že na mestna vrata. Ha, že je fratje naloženo, že plamen visoko šviga, žugaje uničiti lesovino, ož že so stenolomi pripravljene, prve vdarce čuti mogočno zidovje, da kar poka, v svojem podnožji se trese in hrešči. A tudi Oglejčani ne drže križem rok, kamnometi hreščaje vsipajo kamenje nad hunska krdela! A zdaj leté visoko raz obzidja daleč tje posode z gorečo smolo, razbijejo se nad četami, razlivaje nevgasljev ogenj nad sovrage. Strašna zmotnjava nastane, veter pospešuje ogenj, tulé in rujové počno se vmikati preplašeni barbari.

„Grom in peklo!“ divja Atila, „nihče nazaj! Naprej, naprej!“ In sledeče čete zapró prvim pot. Ubogi Sarmatje, ubogi Skiti, ni drugega nego naprej! Spredej smrt, zadej pogin pod hunskimi bodali, bodali lastnih zaveznikov. Toraj naprej! Vkljub kamenju, puščicam in ognju. In naprej, naprej drvi ubogi Sarmat, ubogi Skit, dokler se ga puščica ne usmili in stisnivši se za prsa ne strmoglavi v prekop. Ubogi Sarmat, ubogi Skit, zakaj si zapustil obale Črnega morja, zakaj si se ločil od valov

daevnika nobenega, in še ti le slabo vegetirajo; manjka jim duševne podpore, še bolj pa materijalne. Ne tajim, da tu bi trebalo marsikake žrtve; marsikak težko zaslužen goldinar bi se moral obrniti še semtertje v naročnino poštenih listov. Pa tudi drugače storilo bi se lahko mnogo. Vsaj duhovni poznajo svoje farmane in njihove razmere in lastnosti, naj jih pridobivajo po malem, naj le ne štedijo ali šparajo truda; če dobi vsak duhoven le enega ali dva naročnika za en ali drugi slovenski katoliški list, pomnožilo bi se število naročnikov za 1000—2000 in vsakega lista za 150—300, kar bi bila velika pomoč; kjer se ne more naročiti eden, naroči naj se jih več skupaj na en iztis.

Zabredel sem preveč v posamnosti, a važnost reči in volja, koristiti v tako pomenljivem predmetu, naj me oproščuje. Podpirajmo tedaj katoliške liste, in če jih bolj kakor si bodi zatirajo, bolj delujmo zanje; če se bolj trudijo, da nam bi jih vzeli, bolj trdno se jih držimo; ne pustimo jim obveljati nasprotnikom naše cerkvene in narodne reči! Naj spoznajo, da smo značajni, požrtvovalni branitelji svojih pravic, da se ne vdamo vsakemu napadu, da smo pripravljene k vsaki žrtvi v dober namen! Naj previdijo osramočeni, da pri katoliških Slovincih ničesar ne opravijo!

To so nekteri svetje o tako bivstveni stvari; malo jih je in niso novi, a Bog daj! da bi se ravnali vsaj po tih. Da se mora duhoven pečati s politiko in kako se more pečati najvspešneje, česa se mora varovati in kaj mora storiti, razkazal sem ob kratkem. Navdaja me sladka nada, da sem kaj malega pripomogel k temu, da se spozná važnost edinstvenega delovanja na političnem polju, da si vsaj semtertje kdo prilasti ta načela in si jih zvoli v vodilo; o da bi me ne prevarila ta nada! Svoj spis sklepam s krasnimi besedami slavnega škofa mogunškega Kettelerja, ktere je pisal že pred 15 leti nemški duhovščini, koje pa imajo občno veljavo še vedno tudi za nas:

„Naj posebno duhovščina razume svoj čas in naj brani reč božjo ne samo z navadnimi sredstvi in po starih potih, ampak z vsemi sredstvi in po vseh potih, koje so pravične in dobre. Krščansko ljudstvo mora se podučevati, mora spoznavati velika vprašanja sedanjega časa, mora previditi posebno globoko hinavščino

modre Volge? Slovan! moraš li vedno biti podlaga tujčevi peti? Zapustil si dom, da služiš namenom krutega Atila. Naprej na obzidje, naprej po lestvicah, toda ož, preko obzidja stoje železni možje, kopje se svetli v rokah, meč se leskeče, a tudi bojnih sekir ne manjka, debeli buzdovan grozi, da ti prebije čepinjo. Vse te čaka, Sarmat! da ti mrzlo železo porine v gola rebra. Rad bi se ognil, a zadej pritiska sledeča hunska pehota. Toraj naprej!

Več ur že traja silni boj. Nihče ne zmore. Preko obzidja so se nakupičili kupi mrtvecev in ranjencev. In slednji, ah, kako oni divjajo; več se ne poznajo drug drugega v svoji besnosti, meneči, da imajo sovražnika v rokah, neusmiljeno praskajo, drug drugega koljejo kot stekli psi. A drugi zopet prosé vzdigujejo svoje roke, oklepajo se nog zdravih, ki čez nje korakajo, toda pustiti jih morajo, drugače bodalo pomaga. Mu li če zameriti? Saj tudi njegov zdrav brat mora naprej, naprej čez njega, dokler se k njemu ne zvali mrtev tovariš.

Boj še divja in poldne je davno proč, nevihta ni še pojenjala. Srdito gleda Atila okoli sebe, oči mu jeze krvavé, divje piha, prsa se mu dvigajo, zobje škripajo.

(Dalje sledi.)

modernega svobodnjaštva, svoje pravice do šole in peklenški načrt, kako naj bi postala šola sužnja Antikristu. Iz vsake lece mora se govoriti o tem, v neštevilnih časnikih morajo se razvijati te misli! Koliko bi mi mogli storiti za reč božjo, ko bi imeli le malo tiste gorečnosti, katero imajo nasprotniki božji, s katero dirjajo po vsem svetu zanašajoči strup v vsako bajto! Pa ne samo duhovščina, vsi možje, ki ljubijo krščanstvo, morajo delovati v istem duhu. V časnikih, v političnih zborih, na vsih stopinjah, ktere jim je odločil Bog na zemlji, z vsemi pomočki, kateri se jim podajajo, morajo se bojevati za velike potrebe človeške! Če se branimo, kadar pride tat v našo hišo, če je sramota, roke dévati križem na hrbtu, kadar dere sovražnik ropajoč v domovino: koliko sramotneje je, če je toliko rok nedelavnih sedaj, ko gre za najvišja dobra človeštva! — Prekucijski absolutizem poskuša si prilastiti moč, da bi pogreznil potem naše ljudstvo v brezno nevere in razuzdanosti. Mnogo višje je in krasneje in zaslužneje, braniti proti njemu krščanstvo, ko v leni nedelavnosti vnemati se za dela naših prededov, ki so šli v Jeruzalem, da bi odvzeli nevernikom svete kraje, kjer je tekla kri Kristusova. Kdor je nedelaven v tem boji, slišal bo enkrat pred sodnjim stolom božjim besede, koje je govoril hišni oče lenim delavcem: kako ste celi dan tu stali tako brez dela!“

Borin.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. junija.

Avstrijske dežele.

Madjarski listi dan za duem poročajo o razburjenosti avstrijskih Srbov. „Pol. Corr.“ piše, da 9 desetih omenjenih poročil je čisto izmišljenih, ena desetina pa neresnična. Mogočna država madjarska mora biti jako slaba, da se pred vsakim viharčkom tako močno boji.

Vnanje države.

Srbska vojska s Turki se še ni pričela, ampak čaka na Črnogoro. Poslanci vnanjih vlad so prenehali svariti pred vojsko, ki je neizogibljiva. Za čas vojske je skupščina določila, da bodo vsi uradniki, ki imajo več ko 600 gld. letne plače, dobivali le po 600 gld., vsi drugi pa da bodo 20 odstotkov svoje plače darovali za vojskine potrebe. Tudi so skoro vsi uradniki poklicani k vojni, eni k topničarstvu eni pa za civilno poslovanje vojaško.

Pruska sodnija v Kolonji je odstavila načškofa Melchersa, češ, da se njegovo obnašanje z javnim redom ne strinja. Če pojde tako naprej, bodo na Nemškem kmalo vsi škofje odstavljene; da bo pa vlada imela kaj opraviti, začela bo morda imenovati nove škofe á la Reinkens.

Bismark je višja uradnika kancelarska, Bülowa in Hofmanna imenoval za državna ministra pruska in to še le potem pismeno naznanil deželnemu zboru. To je zbudilo veliko nevoljo pri poslancih, ki so v kljub oporekanju ministra Camphausena sklenili, da se kancelarjevo pismo izroči pravnemu odseku, ki naj zbornici predloži postaven načrt o imenovanju pruskih ministrov. Bismarku to ne bo po volji in k telesnim bolečinam, zaradi katerih je zdaj v toplicah, pridružila se bo še duševna bolest.

Bavarska zbornica je obravnavala 28. t. m. od poslanca Jörga izdelano volilno postavo, za katero je glasovalo 75 poslancev proti 72. Ker se zanjo niste oglasile dve tretjini poslancev, se je daljno razpravljanje opustilo; predlog je tedaj padel. Ravno

tako je padla od vlade nasvetovana železnična postava s 76 glasovi proti 61.

Francoski republikanci so jako razsrjeni, da je starešinstvo v odsek, ki ima presresati Waddingtonovo cerkvi sovražno postavu, volilo le 3 za postavu vnete zastopnike, pa šest nasprotnikov. Pri obravnavi se utegnejo razne stranke hudo sprijeti.

Angleški minister Disraeli je bil v parlamentu interpeliran o strašnih grozovitostih, ki jih turški Čerkesi in bašibozuki doprinašajo v Bulgariji. Minister je sitne vprašalce tolažil s tem, da pred omenjenimi ljudmi ne trpé samo kristjani, ampak tudi Turki. Ali ni sramotno, da se pa Angleška za take divjake hoče vojskovati in posredovati?

Izvirni dopisi.

Od Drave, 27. junija. Pod Seidlovo oblastjo noče nijeden učitelj več služiti. Križanski nadučitelj se dalje prosi zavoljo Seidla. Posestniki so mu dali za orglanje ob nedeljah in praznikih nekaj vina mesto denarjev, a to je že Seidla pičilo, zato ga je pri okrajnem šolskem svetu tožil. Kamškega podučitelja je odstavil zavoljo takih reči, koje šolo toliko brigajo, kot Seidla zajčji boben. Tamkej je zdaj le en učitelj in samo poldnevna šola, akoravno je čez 200 šolarjev, poslopje šolsko pa po novi šegi grajščini podobno*.)

Iz Celovca, 28. junija. (Kres; ustavaški vodja Knetič; nemški farizejci.) Prav veselo iznenadil me je kresni večer pogled po gorotanskih hribih in bregovih. Bilo je na stotine kresov, eden večji od drugega. Razsvitljeni so bili vrhovi, o katerih bi človek mislil, da so dom divjih kóz in petelinov. Toda ne samo po gorah slovenskih goreli so kresovi, ampak tudi po nemških planinah so oznanovali spomin češčenja slovanskih običajev minulih dni. Premogočni sosed Nemec usilil jim je svoj jezik, a običaji so jim še vedno ostali.

V soboto pripeljali so vstavaškega vodjo Dao Knetiča, ki bode tukaj interniran. Stanuje v gostilnici pri „Sandwirt-u“ in ima vse prosto in poldrug goldinar na dan. Ne bi li bilo bolje Knetiča spustiti in one novce za kaj boljšega porabiti? Pa saj imamo denar!

Pred nekoliko dnevi sem bil zvečer v omenjeni gostilni pri mizi med Nemci. Govorilo se je marsikaj in med drugimi tudi o Hrvatih in Madjarih. Vsi so upili iz enega grla o krivicah, ki jo delajo Madjari Hrvatom. Vse je upilo, da so Hrvatje v vsacem obziru bolji od Madjarov, in vendar jih Madjari tlačijo in stiskajo, kolikor morejo. „Še jezik jim hočejo vzeti in zatreti“, pravi eden, ki se je v kričanju najbolj odlikoval, „to je pa vendar preveč!“ Jaz poslušam nekoliko časa, potem pa prašam, kako je pri nas takraj Litave v tem obziru? So li Nemci Slovanom in posebno nam Slovencem manj nasprotni nego Madjari Hrvatom? Možaki se spogledajo in iz več ust se sliši: „Zahlen! Sie, zahlen! Kellner zahlen!“ Ste jih videli farizejce! Pezdir vidijo v očesu svojega bližnjega (Madjara), bruna v svojem pa ne!

Hrvatska, 22. jun. Medjumurje je tedaj za nas zgubljeno. Najpoprej so ga nam leta 1861 odtrgali politično, zdaj pa tudi še cerkveno. Že lani se je slutilo nekaj tacega, letos pa je stvar že dognana. Vsi dokazi, da je Medjumurje že od davnej del zagrebške nadškofije ter ta pravica od najslavnejših avstrijskih vladarjev tolikokrat potrjena, niso mogli odvrniti madjarskih šovinistov od tega podvzetja.

*) Vse drugo smo izpustili, ker je travestiranje apostolske vere nedostojno. Vr.

Pa kaj so ti dokazi še proti naravnim? Vsem je znano, da je Medjumurje hrvatsko, (žali Bog, zdaj se ve, da madjaronsko, vse le madjaronsko ima biti) in da se vsacemu narodu mora božja beseda oznanovati v jeziku dotičnega naroda. Samo Madjari se ne drže teh naravnih pravic, ter hočejo najsvetejše, kar ima vsak narod, božjo vero v madjarskem temu prebivalstvu sploh neznanem jeziku oznanovati. Drugače si stvari ne moremo tolmačiti, kajti oni gotovo ne bi to delali, da jim ni ležeče na madjarizaciji Medjumurja. Kako mora koje ogerske semenišče za te kraje hrvatskemu jeziku večjih duhovnov pošiljati? Kako daleč pa pripelje fanatizem nektere ljudi, znano je iz dogadjaja v Bajmaku, kjer je v cerkvi mestni kaplan prišel s pištoljo na prižnico ter hotel mesto po hrvatski pa madjarski propovedati, in bilo bi morda velike nesreče, da ni policija mir naredila. Jeli so taki ljudje res božji služabniki? Groza človeka spopade, ko čuje več takih žalostnih činov iz preslavljenega ogerske zemlje. Vse to se more dogadati tudi v Medjumurju, kajti vsa državniška modrost naših vladinih krogov obstoji v tem, da se vse pomadjarji. Vse ravno takor pri vas.

Na zadnej konferenciji v Pešti javil je ogerski primas Simor zagrebškemu nadškofu Mihaloviću in škofu Strossmayeru, ki sta oba protestirala proti takemu nasilstvu, da zdaj ne pomaga nobena protestacija nič, ker je stvar že gotova, nego da se ima najti modus, kako se bode vse to uredilo. Iz vsega se vidi, da Madjari niso nobenega vprašali za svet, ker so znali, da bi jim vsaki nepovoljno odgovoril, zatoraj so to vse sami na tihoma naredili, samo da jih nobeden ne moti. V prihodnjem saboru bode zaradi tega gotovo kdo vlado interpeliral, ali pri tem poslu ni nobeden od naše strani kriv, kajti proti tajnim sovražnikom se ne da tako lahko bojevati in pri nas posebno ne proti Madjarom, saj vendar s celo državo delajo, kar hočejo, kako že ne bi male Hrvatske krotili. Naj jim bode veselje še za nekaj časa — saj se na iztoku tudi že za nas dani. —

Sveučilištnim rektorom za bodoče šolsko leto 1876/7 je izbran enoglasno kr. javni redoviti profesor bogoslovnega fakulteta dr. Anton Kržan, a dekanom bogoslovnega fakulteta dr. Franjo Iveković.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. julija.

(*Novo hranilno in posojilno društvo*) se je osnovalo v Ljubljani in prične z današnjim dnem svoje delovanje. Kdor želi pristopiti in vzeti nekaj delov po 10 gl., naj se oglasi v pisarni v Virantovi hiši. Več o tem društvu, kterege zlasti obrtnikom in domačim gospodarjem priporočamo, naznanja današnji inserat.

(*Občni zbor banke „Slovenije“*) V zadnjem „Slovencu“ je bilo stavljeno vprašanje, zakaj bo občni zbor banke „Slovenije“ še le 3. avgusta in ne meseca julija, kakor se je v zadnjem zboru sklenilo. Po pravilih se mora vsaki občni zbor vsaj 30 dni prej v „Wiener Ztg.“ oklicati. Zaupni možje so svoje nasvete banki poslali 17. junija; 20. junija se je zbral upravni svet, ki je pa izrekel željo, da naj bi zaupni možje svoje nasvete stavili odločnejše. Ker se ni vedelo, kdaj bode došel odgovor, in ker sestava programa, pošiljatev na Dunaj, stavek in tisk vsaj 4 dni potrebuje, bi se ne bil mogel zbor na noben način sklicati pred 28. julijem. Ker se pa častita duhovščina v petek, soboto in nedeljo, zaradi porcijunkule pa tudi 1. in 2. avgusta ne bi mogla vdeležiti zborovanja, do-

ločil se je v upravnem svetu 3. dan avgusta za prihodnji izvanredni občni zbor. Vabilo in program priobčimo prihodnjič.

(*Strašna nesreča*) se je na sv. Petra dan pripetila na Ljubljani pri šentjakobskem mostu. Enajst ljudi se je s čolnom po Ljubljani peljalo na močvirje, kjer so bili pri Trpinu prav židane volje. Ko so se na večer pripeljali v Ljubljano nazaj, peljali so se, namesto da bi bili na Žabjeku stopili na suho, do šentjakobskega mosta, kjer so hoteli pri Kliševi stezi iti na suho. Ker so bili menda vsi nekoliko vinjeni in je pristajališče na omenjenem kraju tudi nekaj nevkretno, zadeli so s čolnom ob most tako močno, da se je jelo sem ter tje gugati in vodo zajemati. To videvši skoči neko dekle iz čolna proti obrežju, pa pri tej priliki čoln še bolj odrine od kraja, da buti ob mostni steber in se prekucne, da vsi, ki so bili v njem, v vodo popadajo. Vrtnarjeva otroka, Frančiška Kosin, rojena leta 1859 in Jožef Kosin, rojen l. 1865, se srečno okleneta strehe, ki se je od čolna odtrgala in ostaneta na površju vode, ki ju je nesla proti železnemu mostu. Neki pogumen Krakovčan si sezuje čevlje in plava za njima ter ju enega pri judovskih ulicah in enega pri gledišču srečno izleče na suho. Tudi Marija Cerer, rojena l. 1852 v Dobu, ki je bila preneglo izskočila iz čolna in najbolj povzročila vso nesrečo, se je rešila. Drugi štirje pa so vtonili, namreč: slaščičarjeva hči Ana Mancini, rojena l. 1867 v Ljubljani, Marija Kosin, sestra rešenih dveh, rojena l. 1858 v Postojni, Marija Goloveršek, hči krčmarice „Zum Nordpol“, roj. leta 1854 v Gorelci pri Račjem, in Janez Kliš, kotlarjev sin. Gledalcev je bilo ob obrežju mnogo, a ker je voda silno velika, nesrečnežev niso mogli rešiti, dasi je 5 Krakovčanov skočilo v vodo za njimi. Pri tej priliki se je pokazalo, kako napačno je, da ob Ljubljanci ni več čolnov kakor nekdanj za enake slučaje pripravljenih. Če bi tudi leta in leta stali zastoj, bi bilo bolje, kakor da mora vsled pomanjkanja takih čolnov kak človek v vodi poginiti. Priporočamo tedaj slavnemu magistratu, da naj take čolnove na primernih krajih zopet omisli ter ostro kazni zažuga tistim, ki bi jih poškodovali ali pa kam drugam zavlekli. Taki čolni se vé, da ne bi smeli tako priklenjeni biti, kakor sedanji, s kterimi bi bili šli ljudje radi na pomoč, pa jih niso mogli odpeti. Utoplencev še niso našli, ker jih je Ljubljana najbrže daleč seboj odnesla.

Razne reči.

— Goreč častitelj Pija IX. V Škoclích blizu celovškega jezera je v nedeljo po binkošnih tamošnji župnik in zlatomašnik č. g. Vrban Kuhar pastirski list gledé tridesetletnice sv. Očeta Pija IX. zbrani množici s toliko živahnostjo in navdušenostjo za slavnega naslednika sv. Petra bral, da je 85letni starček začel omedlevati. Nesli so ga nezavednega od altara. Pet dni pozneje je blagi pastir in goreči častitelj Pija IX. izdihnil svojo dušo. Pogreb je bil nenavadno velikanski!

— Podobe sv. Očeta Pija IX. se dobé pri opravištvu „Slovenca“ na Starem trgu. Čč. gg. naročniki naj blagovoljno pošljejo po nje ali pa naj po listnicah naznanijo, kako naj se jim pošljejo. Colnina, poštnina in ažija znašajo za vsako podobo 80 kr., tako da je cena vsake podobi 5 gl. 30 kr. Tisti gospodje, ki so denarje (4 gl. 50 kr.) že poslali, naj blagovolijo ostalih 80 kr. poravnati pri naročbi na Slovenca. Če še kdo želi podobo naročiti, naj to naznani opravištvu „Slovenca“, ki jih ima en par še v zalogi.

— O papeževih tridesetletnici so kat. listi primerjali vladarstvo prejšnjih papežev z vladarstvom Pija IX. Od 257 papežev, ki so vladali cerkev Jezusovo, vladalo jih je le 26 čez polovico tega, kar vladajo Pij IX. Ti papeži so: Sv. Peter v Rimu 25 let 2 mesca, 7 dni (v Antiohiji pa je vladal 7 ali 9 let); 2. sv. Zevirin 17 l. 2 m. 10 d.; 3. sv. Silvester 23 l. 10 m. 27 d.; 4. sv. Damaz 18 l. 2 m. 10 d.; 5. sv. Invcenc I. 15 l. 2 m. 20 d.; 6. sv. Leon I. 21 l. 1 m. 13 d.; 7. sv. Simplicij 15 l. 6 d.; 8. sv. Simah 15 l. 7 m. 27 d.; 9. sv. Virgilij 16 l.; 10. sv. Gregor II. 15 l. 8 m. 23 d.; 11. Hadrian I. 23 l. 10 m. 17 d.; 12. Leon III. 20 l. 5 m. 16 d.; 13. Gregor IV. 16 l.; 14. Paskal 18 l. 5 m. 7 d.; 15. Aleksander III. 21 l. 11 m. 22 d.; 16. Inocenc III. 18 l. 6 m. 9 d.; 17. Janez XXII. 18 l. 3 m. 28 d.; 18. Evgen IV. 15 l. 11 m. 20 d.; 19. Pavel III. 15 l., 28 d.; 20. Pavel V. 15 l. 8 m. 12 d.; 21. Urban VIII. 20 l. 11 m. 22. Klemen XI. 20 l. 11 m. 21 d.; 23. Benedikt XIV. 17 l. 8 m. 16 d.; 24. Pij VI. 24 l. 6 m. 14 d.; 25. Pij VII. 23 l. 5 m. 6 d.; 26. Gregor XVI. 15 l. 3 m. 29 d.

— Slavnemu pisatelju A. Janežiču hočejo domoljubni Slovenci postaviti primeren spominek pri njegovi rojstni hiši v Lešah v Rožni dolini, ter ob priliki razkritja napraviti narodno veselico in svečanost, ktere se bodo gotovo vdeležili rodoljubi tudi iz drugih slovenskih krajev!

— Okrajne volitve na Štajarskem so še le deloma znane. Iz Ljutomera dohaja vesela novica da je pri volitvi velikih posestnikov 21. t. m. zmagala slovenska stranka. Slovenci so prišli volit v tako velikem številu, da si nemškutnji samega strahu niso blizo upali.

— Hüttenberško železarsko društvo se še zdržuje med tem, ko jednaka društva zaporedom prihajajo na boben. Lani se je nakopalo 1,036.296 centov železa; izdelalo se je iz njega 841.446 centov za razne železne reči, 194.851 pa ga je ostalo v zalogi. Premoženje društva se cení na 12,031.019 gl., dolgovi pa na 939.854 gl., in je tedaj vsaka delnica vredna 216 gl. 18 kr.

— Umor. Na površini brega blizu Trebovelj na okrajni stezi so našli 78letnega kmeta Krasoviča mrtvega. Na glavi ste se mu videli dve globoki rani, blizu je ležala krvava sekira.

Zraven mrliča sta stala zaprežena Krasovičeva vola, ki sta potem mrtvega gospodarja zapeljala v Trebovlje. Več o tem umoru se še ni zvedelo kakor da je mrlič denarje, 60 gl. še imel pri sebi! —

— Požar. V Radehovi pri sv. Lenartu v slov. govoricah je hudoben človek Spizzijevo poslopje užgal in ogenj je hipoma 4 hrame pokončal in za 4000 gl. škode napravil. Hudobneža je sodnija prejela.

— Sejmi na Kranjskem meseca junija: 1. pri sv. Mohorji, dan Marijn. obisk. v Št. Gothardu, 4. v Velikem gabru, v Žireh in na Krškem, 5. v Vidmu poleg Krke; pond. po sv. Urhu v Polšnjeku, Slančjem vrhu in na Travi 9. v Tirni; drugo soboto po sv. Petru in P. v nemški Loki na Kočevskem, 12. v Senožečah v Trebnjim, v Jagnenci, v Planini in v Kropi, 13. v Gorenji in v Starem Logu na Kočevsk., 14. v Žužemberku.

Na Štajarskem. 3. julija na Tinskem, v Remšniku, v Polensaku, v Petrovčah, v št. Ilu pri Slov. Gradcu in pri sv. Petru pod sv. gorami, 4. v Vojniku, v Poplatah, v Sp. Kostrivnici in v Vozenici, 8. v Pristovi in v Pišecah.

Na Koroškem. 3. julija v Kapli, 10. v Althofnu, 20. v Libeličah, 25. v Strassburgu, v Sachsenburgu, v Reichenfelsu in v Dolah, 26. v Kotarčah.

— Zahvala. Slavno obrtniško društvo za denarno pomoč (Aushilfskasse-Verein in Laibach) je v odborovi seji 26. junija t. l. hiralnici pri sv. Jožefu v Ljubljani darovalo 100 gl. a. v., za katero blago darilo iskreno zahvalo v imenu stavbenega odbora izrekuje.

K. Heidrich.

Eksekutivne dražbe.

Štajarske.

4. julija. Jož. Rom 6400 gl. v Brežicah.
6. julija. Jan. Molan v Pohanci (2). Anton Šloser 2800 gl. v G. Radgoni. Jož. Sandrly v Celju 25.860 gl. (3). Nendlova zapuščina v Karčevini, in v Ptujju 8050 gl.
7. julija. Liza Gobec v Zibiki (3). Nina Gayr v Starivesi 13.200 gl. (3). Alojz Bračič v Žerjavcih 771 gl.
8. julija. Mih. Podležnikova zapuščina 1040 gl.

Telegrafične denarne cene 30. junija.

Papirna renta 64.90 — Srebrna renta 68.40 — 1860letno državno posojilo 109.— — Bankine akcije 830 — Kreditne akcije 135.40 — London 125.25 — Srebro 101.30 — Ces. kr. cekini 5.90 — 20frankov 9.92.

Vabilo k pristopu!

Osnovano se je v Ljubljani ravnokar društvo in je pri deželnej sodniji se protokoliralo pod imenom:

„Hranilno in posojilno društvo.“

Glavni namen društva je:

- Dobivati si denarna sredstva s svojim tovarštvenim kreditom;
- prejemati denar na obresti;
- dajati posojila;

Vsakdo, kdor hoče družstvenik postati, se more z deleži po 10 gl. a. v. društvenega podvzvetja udeležiti, in sicer more najmenj jeden delež si oskrbeti.

Z društvom je zavezana tudi hranilnica, katerega zavoda udeležiti se zamorejo tudi nedruštveniki, in naj manjši hranilna vloga znaša 20 kr., katere vloge se plodonosno nalože, ter se zamorejo vsak čas z obresti vred vzdignuti.

Društvo bode dajalo denarje na posojilo po §. 7. dr. pr.:

- Na osebni kredit;
- proti poročtvu;
- proti zastavi;
- na hipoteke, t. j. na hiše in zemljišča.

Ker ima društvo le občno korist občinstva pred očmi, vabimo vse prebivalstvo k najobilnejšemu pristopu, bodi si kakor deležnike ali hranilničarje.

Delovanje društva se prične

prvega julija 1876.

Početkom meseca avgusta t. l. bode sklican prvi občni zbor deležnikov in se volil po §. 24. pruitvenih pravil stalni odbor.

Društvena pisarna je

na sv. Jakoba trgu v Virantovej hiši,

na vodoo stran pri tleh na desno.

(34—1)

V Ljubljani meseca junija 1876.

Začasni odbor.

Natisnili Blaznikoví dediči v Ljubljani.